

Asia Diagnoosikirjauksen tekijänoikeudellinen suoja

Hakija Y

Annettu 16.4.2019

Tiivistelmä

Lyhyt, numerosarjasta ja kahdesta sanasta koostuva merkintä ei ollut tekijänoikeuden suojaama teos.

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. Hakija on kertonut, että se on ottamassa käyttöön uutta yhtenäistä diagnoosikoodistoa. Hakija on kertonut, että eläinlääkäri tutkii potilaan ja tutkimuslöydösten perusteella tulee johtopäätöksen, että potilaalla on maitorauhaskasvain ja kirjaa potilaan hoitotietoihin diagnoosin: ”16685 – Adenocarcinoma – mammary”. Hakija kysyy, muodostuuko kyseessä olevalle eläinlääkärille tekijänoikeus tai muu immateriaalioikeus tähän kirjaamaansa diagnoosiin? Muodostuuko samalla tekijänoikeuteen liittyviä moraalisia oikeuksia kuten isyys- tai respektioikeus?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

2. Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova. Tekijänoikeusneuvosto ei anna lausuntoja muiden lakien soveltamisesta.

Tekijänoikeudesta

3. TekijäL 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännös sisältää esimerkkiluettelon suojattavista teostyypeistä. Tekijänoikeussuojaa saavat esimerkiksi kirjalliset teokset.
4. Tekijänoikeudessa teoksella tarkoitetaan luonnollisen henkilön henkisen luomistyön tuotetta. Teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

5. Perinteisten kirjallisten ja esimerkiksi maalaustaiteen teosten osalta tekijänoikeussuoja on yleensä helppo saavuttaa, koska teokset usein jo itsessään ilmentävät tekijänsä persoonallisuutta. Kaikki kirjalliseen muotoon saatettu ei kuitenkaan ole tekijänoikeudella suojattua. Kuitenkin lyhytkin runo tai vaikkapa iskulause voi olla periaatteessa tekijänoikeuden suojaama. Haarmann (Tekijänoikeus ja lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 70) käyttää esimerkkinä Eeva Joenpellon romaanin nimeä "Neito kulkee vetten päällä", jota voitaneen pitää siinä määrin itsenäisenä ja omaperäisenä, että teossuoja tulee sen kohdalla kysymykseen. Haarmann pitää kuitenkin esimerkkiään enemmän poikkeuksena kuin sääntönä: "Mitä lyhyemmästä ilmaisusta on kysymys, sitä todennäköisempää on, ettei se ylitä niitä itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimuksia, joita tekijänoikeussuojan saaminen edellyttää" (Haarmann s. 70).
6. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan ratkaisussa C-5/08 (Infopaq), että 11 sanasta koostuva ilmaisu voi saada tekijänoikeussuojaa, jos ilmaisu on omaperäinen, tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Ratkaisussa C-145/10 (Painer), tuomioistuin katsoi, että teos voi saada tekijänoikeussuojaa jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.
7. Tekijän moraalisisistä oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. TekijäL 3 § 2 momentin mukaan teosta älköön muutettako tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tahi omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla, älköönkä sitä myöskään saatettako yleisön saataviin tekijää sanotuina tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.
8. Tekijänoikeudella ei anneta yksinoikeutta ideoihin ja yleisiin periaatteisiin, vaan niiden teoksessa ilmenevään omaperäiseen ja luovaan ilmenemismuotoon. Tekijänoikeus ei suojaa myöskään kirjalliseen ilmaisuun sisältyviä tietoja taikka tosiasioita.

Tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytäntöä

9. Tekijänoikeusneuvosto aiemmassa lausuntokäytännössä ei lyhyitä ilmaisia ole pääsääntöisesti pidetty tekijänoikeudella suojattavina teoksina. Tekijänoikeusneuvosto on katsonut, että tekijänoikeussuojan piiriin eivät ole kuuluneet ilmaiset "Aqua Seitsemisen lähdevesi" (TN 2004:13), "Puhdas Elämä Lapselle" (TN 2001:12), "Save the Wildlife" (TN 1995:16) eikä "Villi tyttö etsii iloista ja menevää miestä...kiinnostaako?" (TN 1992:15). Runoilijan nimeä (Katri Vala) ei pidetty tekijänoikeussuojaa nauttivana teoksena (TN 2003:13). Sanonnat "Lycka till", "Onks Viljoo näkyny?", "Aha" eivät saaneet tekijänoikeussuojaa (TN 1986:8), kuten ei myöskään teoksen nimi "Steissi" (TN 1992:7) eivätkä eräät sävelteosten nimet (TN 1998:3).
10. Web-grafiikkaan sisältyneet tekstit "Hae tuote" ja "Hae tuotteet" eivät olleet tekijänoikeuslaissa tarkoitettuja kirjallisia teoksia (TN 2004:10), kuten ei myöskään neonvalolla toteutettu teksti "I love you" (TN 2004:11). Kirjan nimi "Aapponen" ei ole tekijänoikeudella suojattu (TN 2005:10). Sana "tipi-tii" ei ollut tekijänoikeudella suojattu (TN 2011:3). Sen sijaan laulun säkeen osien "vinksin vonksin" ja "heikun keikun" käyttö yhtäaikaisesti mainostekstissä edellytti oikeudenhaltijan lupaa (TN 2010:2). Lyhyet aforismit eivät täyttäneet sitä poikkeuksellisen korkeaa omaperäisyyden ja itsenäisyyden tasoa, jota lyhyen ilmaisun tekijänoikeussuojalta on perusteltua edellyttää (TN 2013:2). Seitsensanainen, osin linnunääniä toisintava säe ei ollut tekijänoikeudella suojattu (TN 2015:11). Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 2019:2 todettiin, että tekijänoikeudella suojatussa teoksessakin tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi teoksen aihe, aiheen käsittelyä ohjaava metodi sekä teoksen sisältämät tiedot sellaisenaan.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

11. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että saadakseen tekijänoikeudellista suojaa kirjallisena teoksena yksittäisten sanojen ja lyhyiden ilmaisujen tulee täyttää omaperäisyyden ja itsenäisyyden vaatimukset.
12. Suojan ulkopuolelle on jätettävä puhtaat faktatiedot.
13. Nyt kysymyksessä oleva eläinlääkärin diagnoosikirjaus sisältää kaksi sanaa ja viisinumeroisen koodin. Diagnoosikirjaus koostuu eläinlääkärin havaintojensa ja asiantuntemuksensa perusteella tekemästä, diagnoosin sisältävästä sanaparista sekä diagnoosikoodiston mukaisesta numerokoodista. Eläinlääkärillä ei tältä osin ole vapautta tehdä luovia valintoja. Diagnoosikirjaus on

pelkkää tosiasiatietoa ja numeerisen koodin sisältävä ilmaus. Se ei kuvasta siinä määrin tekijänsä persoonaa eivätkä siitä käy ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat kirjausta tehtäessä niin, että diagnoosikirjaus ylittäisi riittävän itsenäisenä ja omaperäisenä teoskynnyksen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo siten, että kyseinen diagnoosikirjaus ei saa tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeusneuvosto ei toimivaltansa rajoissa ota kantaa mahdollisten muiden lakien soveltumiseen nyt kysymyksessä olevassa asiassa.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Ulla-Maija Mylly, Olli Pitkänen, Lottaliina Pokkinen, Anne Salomaa, Aku Toivonen, Mari Lampenius, Antti Kotilainen, Martti Kivistö, Ismo Huhtanen, Timo Enroth, Maria Rehbinder, Tuula Hämäläinen ja Asko Metsola.